

УДК 37(477)“18”(092)В.Ільницький
DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2023.39.12032>

**“...САМ БЕЗ УПИНУ ПРАЦЮВАВ І ДРУГИХ ЗІГРІВАВ ДО ПРАЦІ”
(ДО 200-РІЧЧЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ ВАСИЛЯ ІЛЬНИЦЬКОГО –
УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАГОГА,
КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ДІЯЧА, СВЯЩЕННИКА)**

Дмитро Герцюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
бул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, UA-79005
dmytro.hertsyuk@lnu.edu.ua*

Висвітлено освітньо-просвітницьку і громадсько-культурну діяльність відомого українського галицького педагога, культурно-освітнього діяча, історика, священника у другій половині ХІХ ст. Василя Ільницького. Проаналізовано етапи становлення його як гімназійного вчителя, формування його особистості як провідника нової генерації української галицької інтелігенції (активне обстоювання прав української мови, впровадження її у навчальний процес початкових та середніх шкіл, участь в організації та діяльності багатьох культурно-освітніх установ та ін.).

Виокремлено заслуги В. Ільницького перед розвитком гімназійної освіти в Галичині. Розкрито аспекти його викладацької та управлінської діяльності у Станіславській та Тернопільській державних гімназіях.

Акцентовано увагу на його багаторічній праці у Львівській академічній гімназії, на чолі якої був понад чверть віку (1867–1893). Саме за його безпосередньої участі було завершено процес українізації цієї єдиної на той час в Австро-Угорщині державної гімназії з українською мовою навчання. В. Ільницький був ініціатором створення у 1868 р. окремої урядової комісії з питань підготовки україномовної навчальної літератури, якій за короткий час за підтримкою знаних педагогів-практиків Ю. Романчука, А. Вахнянина та інших вдалося суттєво просунути у розв'язанні цього важливого національної ваги питання (зроблено переклади іншомовних і підготовлено чимало рідномовних навчальних підручників, налагоджено книговидавничу справу та ін.). Під керівництвом В. Ільницького в гімназії було проведено низку інших організаційних заходів – поліпшено матеріальне становище закладу, на високий рівень піднесено кадрове забезпечення, що назагал сприяло утвердженню її заслуженого авторитету у національному середовищі Галичини.

Василь Ільницький залишив за собою й поважний слід в історії Українського педагогічного товариства “Рідна школа”. 2 березня 1884 р. на загальних зборах на той час “Руського педагогічного товариства” він був обраний головою Головного відділу. Під його орудою було проведено важливі заходи, спрямовані на піднесення

статусу української мови у навчальних закладах, поліпшення стану жіночої освіти, соціально-правового становища народних учителів та ін.

Ключові слова: В. Ільницький, Львівська академічна гімназія, “Руське педагогічне товариство”, товариство “Просвіта”, українська мова, шкільні підручники, національна освіта.

Постановка проблеми. У 2023 р. виповнюється 200 років від народження відомого українського педагога, історика, письменника, священника, громадсько-освітнього діяча в Галичині у другій половині XIX ст. Василя Ільницького (1823–1895). Його ім'я справедливо займає помітне місце серед тієї частини української інтелігенції, яка активно виборювала права і свободи української людности краю на рідну мову, рідну школу через сподвижницьку працю у навчальних закладах, діяльність у громадських організаціях, навчала і виховувала у національному дусі молоді покоління українських громадян.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що окремі сторони життєвого і творчого шляху В. Ільницького відображено в енциклопедичних дописах, мемуаристиці, окремих розвідках, авторами яких є, зокрема, О. Барвінський, В. Качкан, Є. Нахлік, Ю. Романчук, М. Тершаковець, С. Шах та інші, де на передній план виносяться передусім питання його літературного та історичного доробку. Водночас цілісного представлення діяльності В. Ільницького як гімназійного педагога й культурно-освітнього діяча, де він залишив помітний слід, сьогодні загалом немає. Ставимо *за мету статті* розкрити зміст педагогічної складової життєпису В. Ільницького, його внесок у розгортання освітньо-педагогічного руху в Галичині у другій половині XIX ст.

Виклад основного матеріалу. Василь Ільницький народився 22 квітня 1823 р. у с. Підпечари Тисменицького повіту на Станиславівщині (нині Івано-Франківської обл.) у сім'ї священника, як пише В. Качкан, з давніми і добрими традиціями християнської моралі [3, с. 60]. Початкову і середню освіту здобув у Станиславові. У 1840 р. В. Ільницький став студентом Львівського університету, де впродовж двох років посилено студював польську літературу, історію, естетику, філософію.

Згодом у 1842–1846 рр. навчався на богословських студіях Віденського університету. Умови проживання в гуртожитку при університеті, так звані конвікти, де мешкали студенти різних народностей Австрійської держави під управою ліберальних католицьких монахів, які не забороняли студентам читати різну літературу, сприяли ширшому ознайомленню В. Ільницького із кращими творами тогочасних письменників. Так, зокрема, тут він мав нагоду прочитати книгу видатного чеського і словацького мовознавця, етнографа, засновника наукової славістики Павела Шафарика “Слов'янський народопис”, яка заклала основи слов'янської етнографії. Великий вплив на

формування його світогляду мали недозволені в Галичині фольклорно-літературний альманах “Русалка Дністрова” і двотомник літературно-наукового альманаху “Вінок русинам на обжинки” братів Головацьких, де були надруковані вірші М. Шашкевича та інших українських письменників. Завдяки цим творам, як зазначав перший укладач біографії В. Ільницького, Михайло Тершаковець, він став “духовним братом М. Шашкевича і не заблукав у москвофільській табір” [11, с. 94].

Крім спеціальних дисциплін, слухав виклади з історії філософії, педагогіки, фізики, естетики, захоплювався мистецтвом, багато подорожував. Колоритно описані враження від відвідин різних закутин Австро-Угорщини, Італії згодом В. Ільницький виклав у чисельних розвідках, уміщених в українських часописах Галичини.

Після висвячення у квітні 1848 р. В. Ільницький приступив до виконання душпастирських обов'язків, спочатку у с. Бокові (тепер Тернопільського р-ну Тернопільської обл.), а відтак у с. Воскресінці поблизу Коломиї.

Про творчий потенціал молодого В. Ільницького засвідчує той факт, що на запрошення Головної Руської ради, першої політичної організації українців в Галичині, створеної у травні 1848 р. для захисту прав українського населення під час революції 1848–1849 рр., він брав участь у роботі “Собору руських учених” – з'їзді українських діячів освіти, науки і культури, де на секції філософії виступив із доповіддю “Слов'янська філософія за Лібельтом” [11, с. 94]. Події 1848 р., особливості національного життя галицьких русинів цієї доби стали згодом предметом багатьох його науково-публіцистичних записок (“Проект органу “Матиці”, “Рік 1848”, “З'їзд учених у Львові” та ін.).

На посадах священнослужителя В. Ільницький довго не затримувався, його більше приваблювала учительська праця, відчував у цьому фахові своє справжнє покликання. Вже через рік після висвячення, 1 травня 1849 р., він почав викладати українську мову у Станиславівській гімназії. З цього часу розпочинається його багаторічна, надзвичайно плідна науково-педагогічна і культурно-просвітницька робота. Крім викладання свого навчального предмета, В. Ільницький зголосився з-за відсутності штатного катехита в гімназії безоплатно виконувати й обов'язки вчителя релігії. Після складання у квітні 1851 р. іспиту з історії та географії він отримав посаду дійсного вчителя із правом викладання у нижчих класах гімназії [8]. У 1855 р. він знову вирушає до Віденського університету, щоб прослухати повний курс історії та географії і 1856 р. успішно скласти кваліфікаційний іспит на право викладати ці предмети у вищих гімназійних класах. У цьому ж році В. Ільницький був призначений австрійським Міністерством освіти постійним учителем Станиславівської гімназії із титулом професора.

У 1858 р. його переводять до Львова на посаду вчителя Другої німецької гімназії. Згодом В. Ільницького чекало нове призначення, з 1861 р. – спочатку тимчасовим, а з 1863 р. – дійсним директором Тернопільської державної гімназії. Своїм професійним ставленням до викладацької та адміністративної роботи, широкою ерудицією, високими моральними якостями та глибокими ідейними переконаннями залишив помітний слід в історії цього навчального закладу. Його вихованці, зокрема відомий з часом культурно-освітній і громадсько-політичний діяч О. Барвінський, характеризували його як педагога з високим рівнем викладацької майстерності, умінням заохотити учнів до самостійного пошуку знань [1, с. 51].

З початком 1867/1868 навчального року Василь Ільницький очолив і понад 25 років був біля керма Львівської академічної гімназії (далі – ЛАГ). Постає В. Ільницького – це ціла епоха у житті цієї єдиної на той час в Австро-Угорщині державної гімназії з українською мовою навчання. Керівництво гімназією він прийняв у непростий для навчального закладу час. Гострого характеру набули проблеми відсутності україномовних шкільних підручників, бракувало вчителів, на порядок денний постало питання розширення площі закладу, поліпшення соціального та матеріального стану вихованців, які, зазвичай, походили із нижчих суспільних верств українського населення.

Подальше впровадження української мови як мови викладання, яка була введена у початкових чотирьох класах гімназії у період 1864–1867 рр., було призупинено. У старших гімназійних класах з 1867/1868 навчального року рішенням органу шкільної влади в Галичині – Крайової шкільної ради – впроваджується польська мова викладання. Таке рішення на користь польської викладової мови було аргументоване відсутністю належного україномовного навчально-методичного забезпечення, передусім навчальних підручників, відповідної навчальної термінології, кваліфікованого педагогічного персоналу тощо.

Більше того, суспільно-політичний ландшафт Галичини тієї історичної доби залишався далеко неоднорідним, тверді позиції в культурно-освітньому плані краю тримали прихильники так званого москвофільського табору, які заперечували існування окремого українського народу як такого, його мови, історії. Саме тому, як зазначав уже згадуваний М. Тершаковець, “в цім загрозливім положенню іменування директором Академічної гімназії о. В. Ільницького було дуже важливою справою для цілого краю” [11, с. 95].

Усі ці виклики і першочергові завдання постали для вирішення перед новопризначеним директором. Власне, з чого розпочав свою діяльність Василь Ільницький як директор гімназії – із започаткування цілеспрямованої

роботи щодо українізації навчального закладу, передусім через підготовку рідномовних шкільних підручників.

У 1868 р. при Крайовій шкільній раді була створена спеціальна “Комісія до уложення шкільних підручників”, яка складалася із двох підкомісій – польської та української. Керівництво останньою було доручено В. Ільницькому, який мав високий авторитет серед шкільної влади і був членом цього управлінського органу. Серед перших членів Комісії бачимо імена відомих на той час педагогів, громадських діячів – А. Яновського, М. Полянського, І. Шараневича, Ф. Костека, Й. Ступницького та ін. Однак у цьому складі видимого поступу Комісія не зробила, що спонукало її голову В. Ільницького вже через рік суттєво оновити її наповнення, запросивши до роботи знаних педагогів-практиків Ю. Романчука, А. Вахнянина, О. Партицького, які, як засвідчило життя, найбільше приділили увагу розв’язанню цього наболілого питання.

Зазначимо, що паралельно до цієї “урядової комісії” ініціативу щодо підтримки українізації Львівської академічної гімназії дієво проявило й засноване у грудні 1868 р. культурно-просвітницьке товариство “Просвіта”, яке одним зі своїх статутних завдань означило підготовку та друк рідномовної навчальної літератури, вирішення правописного питання. Показним є той факт, що на перших установчих зборах новоствореної організації очолити її, як стверджує М. Тершаковець, було запропоновано саме В. Ільницькому, який, однак, відмовився через велику зайнятість на директорському посту [11, с. 95]. Обрання першим головою “Просвіти” саме учителя ЛАГ А. Вахнянина, а згодом, у наступні роки, інших відомих педагогів навчального закладу – О. Огоновського, Ю. Романчука, П. Огоновського та інших – виділення на початках діяльності Товариства через брак свого власного приміщення окремого локалу в гімназії для роботи канцелярії і складу книжок засвідчувало про бажання спільними зусиллями розв’язувати актуальні завдання розбудови української освіти і просвітництва в Галичині.

Тісна співпраця цих інституцій дала свої позитивні результати. Саме викладачі Львівської академічної гімназії переклали на українську мову низку підручників німецьких та польських авторів, як, наприклад, з географії А. Вахнянин – “Землепись” Белінгера; М. Полянський – “Мінеральогію” Фелекера і Лейніса; математики – О. Дейницький – “Арифметика для ІУ кл. гімназійальних” та інші; Ф. Мочника та багато інших, які товариство “Просвіта” видала так званім гекторафічним способом, що застосовувався у друкарстві для швидкого та дешевого тиражування [5, с. 81].

Василь Ільницький сам особисто долучився до цієї важливої справи. Ще працюючи директором Тернопільської гімназії він опрацював, а згодом вже у Львові накладом товариства “Просвіта” видав у 1874 р. підручник

“Начерк географії з історії старинного, середнього і нового світа для нижчих гімназіяльних класів, після історії Вільгельма Піца”, згодом подбав про переклади на українську мову переважно німецьких авторів підручників з логіки, психології, всесвітньої історії тощо [7].

Підготовлені у такий спосіб навчальні підручники і посібники для учнів ЛАГ певною мірою зняли гостру проблему забезпечення навчального процесу україномовною літературою, “стали поважною основою для багатой літератури пізніших підручників, написаних фаховими силами, добірних мовою і гарних зовнішнім виглядом” [11, с. 96].

Після цього “перекладного” етапу Комісія на чолі з В. Ільницьким приступила до підготовки авторських рідномовних шкільних книжок. У 1879 р. під керівництвом директора гімназії В. Ільницького Ю. Романчук розпочав складати шкільні підручники українською мовою, зокрема видав “Руську читанку для четвертої кляси народних шкіл”, дві частини “Читанки для низших кляс середніх шкіл” [12].

Разом з директором В. Ільницьким суттєво підсилили кадровий склад закладу знані на той час в освітянському колі педагоги Іван Верхратський, Анатоль Вахнянин, Омелян Огоновський, Юліан Романчук, Михайло Полянський, Омелян Савицький, Григорій Цеглинський та інші, які успішно поєднували викладацьку працю із активною культурно-громадською, суспільно-політичною, науковою діяльністю, ретельно на всіх рівнях обстоювали українські інтереси.

Зусилля викладачів гімназії щодо впровадження української мови у всіх класах гімназії через підготовку численних звернень (петицій) до владних структур у часі проведення учительських конференцій були підтримані Головним віділом товариства “Просвіта” відповідним меморіалом за підписом його голови Юліана Лаврівського до Краєвої шкільної ради, внесеного у 1971 р., а також вимогами української парламентської репрезентації, “бо їм усім лежала на серці справа своєї власної школи” [4, с. 87].

Усе це в сукупності дало свої результати і Постановою Крайової шкільної ради від 31 травня 1873 р. у цьому році уведено української мову як мову навчання усіх шкільних предметів спочатку у 5-му класі, через рік – у 6-му і т.д. Із закінченням 1877/1878 навчального року у Львівській академічній гімназії було проведено українською мовою перший випускний іспит (матуру) і тим самим узаконено повну українізацію навчального закладу, що мало надзвичайно важливе значення для подальшого розвитку всього українського національного життя. І в цьому є виняткова заслуга директора гімназії Василя Ільницького.

Василь Ільницький залишив за собою й поважний слід в історії Українського педагогічного товариства “Рідна школа”. 2 березня 1884 р. на

загальних зборах на той час “Руського педагогічного товариства” (далі – РПТ) він був обраний головою Головного віділу, ставши другим з черги очільником цієї української освітньо-виховної організації [2, с. 11].

Під його керівництвом продовжувалася робота щодо зміцнення авторитету Товариства, підвищення його ролі у громадсько-культурному житті Галичини. Вже на першому засіданні Віділу 5 березня 1884 р. було окреслено найближчу програму-мінімум, яке ставило перед собою РПТ, а саме: “добути наші школи з рук чужих і оборонити наші школи і їх учителів від усяких кривд” [13]. У підготовленому зверненні до української спільноти краю закликали громадян “до участі в змаганнях товариства”, надання йому матеріальної й моральної підтримки, надсилання усебічної інформації про стан і проблеми української школи і вчительства.

Реалізуючи поставлену мету, Головний віділ РПТ через численні петиції, подання до державних і шкільних органів влади домагався піднесення статусу української мови у навчальних закладах (зрівняння її у правах з польською мовою, обов’язкове вивчення в учительських семінаріях, запровадження як робочої мови на педагогічних конференціях, володіння нею екзаменаторами та шкільними інспекторами), суттєвого поліпшення стану жіночої освіти, зокрема відкриття у Львові 8-класної жіночої школи, поліпшення соціально-правового становища народних учителів та ін.

26 березня 1884 р. вийшла, підписана головою В. Ільницьким та секретарем К. Кахникевичем, відозва РПТ, яку сучасні дослідники [10] характеризують як першу в історії галицького шкільництва програму побудови національної школи. “Школа народна, – наголошується в ній, – має бути народною в повному значенні цього слова, вона має обов’язок виховувати дітей в дусі національному” [9]. Втілення цієї та інших національноорієнтованих програм розбудови української школи стало змістом діяльності Товариства у наступні роки. За визначні заслуги у становленні і розвитку “Руського педагогічного товариства” В. Ільницького було йменовано його почесним членом.

Підсумовуючи вищенаведене, можна стверджувати, що постать Василя Ільницького як невтомного працівника на ниві освіти і просвітництва може бути для сучасників взірцем справжнього служіння українській справі.

1. *Барвінський О.* Спомини з мого життя / упоряд.: Альбіна Шацька, Олесь Федорук. Нью-Йорк ; Київ : Смолоскип, 2004. Ч. I, II.

2. *Герцюк Д., Ничкало Н., Сікорський П.* Вони очолювали “Рідну школу” (1881–2016). Львів, 2016. 96 с.

3. *Качкан В.* Хай святиться ім’я твоє. Чернівці : Прут, 1984. 196 с.

4. *Кохановський З.* Передісторія Української Академічної Гімназії / Ювілейна книга Української Академічної гімназії у Львові. На 100-річчя Першого українського іспиту зрілости. 1878–1978. Філадельфія–Мюнхен, 1978. С. 93–98.
5. *Курляк І.* Українська гімназійна освіта в Галичині (1864–1918 рр.) : монографія. Львів, 1997. 221 с.
6. Нарис історії «Просвіти» / Р. Іваничук, Т. Комаринець, І. Мельник, А. Середяк. Львів–Краків–Париж, 1993 (попул. енциклопедія «Просвіти» ; Ч. I). 230 с.
7. *Нахлік Є.* Отець Василь Ільницький – педагог, письменник, історик <https://zbruc.eu/node/115521>
8. о. В. Ільницький. Некролог. Учитель. 1986. Ч. 9. С. 129.
9. Справозданє з діяльності головного віділу Руского товариства педагогічного у Львові за час від 1881 до 1890. Львів, б/р.
10. *Ступарик Б. М., Моцюк В. Д.* Ідея національної школи та національного виховання в педагогічній думці Галичини (1772–1939 рр.). Коломия, 1995. 173 с.
11. *Тершаковець М. о.* Василь Ільницький, перший директор УАГ / Ювілейна книга Української Академічної гімназії у Львові. На 100-річчя Першого українського іспиту зрілости. 1878–1978. Філадельфія–Мюнхен, 1978. С. 93–98.
12. Юліан Романчук. Історичні постаті Галичини ХІХ–ХХ ст. Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1961. С. 91–117.
13. Центральний державний історичний архів України у Львові / Ф. 206 («Рідна школа»). Оп. 1. Спр. 16.
14. *Шах С.* Львів – місто моєї молодости. Цісарсько-Королівська Академічна гімназія. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2010. 238 с.

References

1. Barvins'kyj, O. (2004). Spomyny z moho zhyttia. Ch. I ta II / Upor. Al'bina Shats'ka, Oles' Fedoruk. N'iu-Jork ; Kyiv : Smoloskyp.
2. Hertsiuk, D., Nychkalo, N., Sikors'kyj, P. (2016). Vony ocholiuvaly «Ridnu shkolu» (1881–2016). L'viv, 96 s.
3. Kachkan, V. (1984). Khaj sviatyt'sia im'ia tvoie. Chernivtsi : Prut, 196 s.
4. Kokhanovs'kyj, Z. (1978). Peredistoriia Ukrain'skoi Akademichnoi Himnazii / Yuvilejna knyha Ukrain'skoi Akademichnoi himnazii u L'vovi. Na 100-richchia Pershoho ukrains'koho ispytu zrilosty. 1878–1978. Filadel'fiia–Miunkhen, S. 93–98.

5. Kurliak, I. (1997). *Ukrains'ka himnazijna osvita v Halychyni (1864–1918 rr.)* : monohrafiia. L'viv, 221 s.
6. Narys istorii "Prosvity" / R. Ivanychuk, T. Komarynets', I. Mel'nyk, A. Serediak (1993). L'viv–Krakiv–Paryzh (popul. entsyklopediia "Prosvity" ; Ch. I.) 230 s.
7. Nakhlik, Ye. Otets' Vasyl' Il'nyts'kyj – pedahoh, pys'mennyk, istoryk <https://zbruc.eu/node/115521>
8. o. V. Il'nyts'kyj (1986). Nekroloh. Uchytel', 9, 129.
9. Spravozdanie z diial'nosti holovnoho vydil'u Ruskoho tovarystva pedahohichnoho u L'vovi za chas vid 1881 do 1890. L'viv, b/r.
10. Stuparyk, B. M., Motsiuk, V. D. (1995). Ideia natsional'noi shkoly ta natsional'noho vykhovannia v pedahohichnij dumtsi Halychyny (1772–1939 rr.). Kolomyia,
11. Tershakovets' M. (1978). o. Vasyl' Il'nyts'kyj, pershyj dyrektor UAH / Yuvilejna knyha Ukrains'koi Akademichnoi himnazii u L'vovi. Na 100-richchia Pershoho ukrains'koho ispytu zrilosty. 1878–1978. Filadel'fiia-Miunkhen, 93–98.
12. Yulian, Romanchuk (1961). Istorychni postati Halychyny KhIKh – KhKh st. N'iu–Jork–Paryzh–Sidnej–Toronto, 91–117.
13. Tsentral'nyj derzhavnyj istorychnyj v arkhiv Ukrainy u L'vovi. F. 206 ("Ridna shkola"). Op. 1. Spr. 16.
14. Shakh, S. (2010). L'viv – misto moiei molodosty. Tsisars'ko-Korlivs'ka Akademichna himnaziia. L'viv: Vydavnytstvo Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politehnika", 238.

Стаття: надійшла до редколегії 30.08.2023

доопрацьована 08.09.2023

прийнята до друку 15.09.2023

**«...HE WORKED TIRELESSLY AND WARMED OTHERS TO WORK»
(ON THE 200th ANNIVERSARY OF THE BIRTH OF VASYL ILNYTSKYI,
UKRAINIAN TEACHER, CULTURAL AND EDUCATIONAL LEADER, PRIEST)**

Dmytro Hertsyuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA-79005
dmytro.hertsyuk@lnu.edu.ua*

The article highlights the educational, social and cultural activities of Vasyl Ilnytskyi, the famous Ukrainian Galician teacher, cultural and educational leader, historian, and priest in the second half of the nineteenth century. The author analyzes the stages of his development as a gymnasium teacher, the formation of his personality as a leader of a new generation of Ukrainian Galician intelligentsia (advocating actively the rights of the Ukrainian language, introducing it into the educational process of primary and secondary schools, participating in the organization and activities of a number of cultural and educational institutions, etc.).

The paper emphasizes V. Ilnytskyi's merits for the development of gymnasium education in Galicia. It reveals the aspects of his teaching and management activities in Stanislav and Ternopil state gymnasiums.

The focus is laid on his work for many years at the Lviv Academic Gymnasium, which he headed for more than a quarter of his life (1867–1893). It was due to his direct involvement that the process of the Ukrainization of this, the only state gymnasium in Austria-Hungary at that time with the Ukrainian language of instruction, was completed. In 1868, V. Ilnytskyi initiated the creation of a separate government commission for the preparation of Ukrainian language educational literature that in a short time with the support of the well-known practicing teachers Yu. Romanchuk, A. Vakhnyanyn, and others managed to make significant progress in solving this important national issue: the translations of foreign language textbooks were made and a number of native-language textbooks were prepared, and the book publishing was established, etc. Under the leadership of V. Ilnytskyi, a number of other organizational measures were carried out at the gymnasium, including improving the financial situation of the institution and raising the level of staffing that generally contributed to the confirmation of its well-deserved authority in the national environment of Galicia.

Vasyl Ilnytskyi also left an important mark in the history of the Ukrainian Pedagogical Society "Ridna Shkola". On March 2, 1884, at the general meeting of the "Russian Pedagogical Society" at that time, he was elected as a chairman of the Main Department. Under his leadership, important measures were taken to raise the status of the Ukrainian language in educational institutions, improve women's education, the social and legal status of public teachers, etc.

Keywords: V. Ilnytskyi, Lviv Academic Gymnasium, "Russian Pedagogical Society", "Prosvita" society, Ukrainian language, school textbooks, national education.